

به نام آن که جان را فکرت آموخت

۱۳۰۰ پرسش برگزیده

کنکور تیزهوشان

پایه هشتم^(۱) متوسطه

ریاضی / علوم تجربی / فارسی / پیام‌های آسمان / قرآن / اجتماعی / عربی / انگلیسی

هوش
هوش
از جنبه
اگرچه ارائه‌ی
نمندی‌های و

زیر نظر و با مقدمه: دکتر شاکری (شاگردی)

تیزهوشان
تیزهوشان

عنوان و نام پدیدآور	۱۳۰۰ پرسش برگزیده کنکور تیزهوشان پایه هشتم / نویسندگان: ابراهیم مهرپاک، علی رشیدی یکتا، میرمحمد مرسلی، معصومه مهدویان راد، حمیدرضا کریم نژاد، عبدالله قنبری، مریم فتحی؛ زیرنظر و با مقدمه دکتر مهدی شاگردی (شاگری).
مشخصات نشر	تهران: تیزهوشان، ۱۳۹۳.
مشخصات ظاهری	۴۱۴ص: مصور، جدول، نمودار؛ ۲۲×۲۹س.م.
شابک	۲۲۰۰۰۰ ریال ۹-۹۹-۶۲۸۳-۶۰۰-۹۷۸:
وضعیت فهرست نویسی	فیبای مختصر
شناسه افزوده	مهرپاک، ابراهیم، ۱۳۳۹
شناسه افزوده	شاگردی، مهدی، ۱۳۴۰، مقدمه نویس
شماره کتابشناسی ملی	۳۶۰۳۸۸۹

www.Tizhoushan.ir

دفتر مرکزی و آموزش (میرداماد) ۲۲۲ ۲۲۲ ۴۴ - ۰۲۱

انتشارات: ۶۶۹۵۷۵۳۲-۶۶۹۶۰۱۷۵

تهران - صندوق پستی ۱۴۱۵۵-۱۶۵۳

فاکس: ۶۶۹۷۲۸۵۴

مرکز پخش تهران: میدان انقلاب / خیابان کارگر جنوبی / روبه روی پاساژ مهستان / بن بست سرود / پلاک ۸ / واحد ۱ تلفن: ۶۶۹۶۰۱۷۵

نام کتاب: ۱۳۰۰ پرسش برگزیده کنکور تیزهوشان پایه هشتم

پدیدآورندگان: ابراهیم مهرپاک، علی رشیدی یکتا، میرمحمد مرسلی، حمیدرضا کریم نژاد،

معصومه مهدویان راد، مریم فتحی و استاد عبدالله قنبری

زیرنظر: دکتر مهدی شاگردی (شاگری)

ناشر: تیزهوشان

واژه نگاری و صفحه آرایی: پوریا عسگری، ملیحه ادگی، مریم ابریشمی

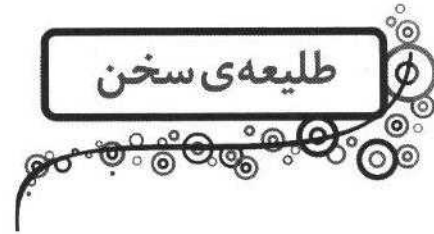
شمارگان: ۵۰۰۰

لیتوگرافی / چاپ / صحافی: زرین نقش / دلارنگ / عطف

نوبت چاپ: اول ۹۴-۱۳۹۳ (رحلی) تک رنگ

قیمت: ۲۲۰۰۰ تومان

کلیه حقوق این اثر متعلق به ناشر بوده و هرگونه نسخه برداری و تکثیر از کل یا جزء آن براساس قانون نشر مصوبه‌ی مجلس شورای اسلامی پیگرد قانونی دارد.

اگر به شما بگویند، «فرزند شما تیزهوش است» چقدر خوشحال می‌شوید؟ البته شاید خلاف آن، یعنی شنیدن این که شما دارای فرزندتی با توان هوشی پائین هستید، سبب نگرانی خاطر شما شود!

بسیار اتفاق می‌افتد که علائق و عواطف مادرانه یا پدرانه‌ی ما، بر واقعیت‌های موجود در فرزندانمان غالب می‌شود و بدون اطلاع از معیارهای لازم، آنان را افرادی خارق‌العاده به حساب می‌آوریم؛ و برعکس، در مواردی عدم انطباق اعمال و رفتار فرزندانمان با بعضی از انتظارات ذهنی ما که معمولاً جنبه‌ی مقایسه‌ای هم دارد، باعث مشکلاتی برای بچه‌ها می‌شود. بدون شک، داشتن اطلاعاتی هرچند کلی درباره‌ی مقوله‌ی هوش و تیزهوشان، می‌تواند بسیاری از سؤال‌ها و نگرانی‌های ما درباره‌ی فرزندمان را برطرف کند.

هوش، تیزهوش و فرضیه‌ی هوش هفت‌گانه!

هوش، از واژه‌ها و مفاهیمی است که ارائه‌ی تعریف واحدی برای آن سال‌ها مورد بحث روانشناسان بوده و با توجه به پیچیدگی ابعاد وجودی انسان، از جنبه‌های مختلفی تعریف شده است.

اگرچه ارائه‌ی تعریف واحدی از هوش، سال‌ها به طول انجامید، اما در بیانی ساده و اجمالی می‌توان این چنین بیان داشت که «هوش مجموعه‌ای از توانمندی‌های وجودی هر انسان است که به صورت سازگاری با محیط نمایان می‌شود».

ما با هوش به حل مسائل و ارائه‌ی راه‌کارهایی در زندگی و گاهی بروز نوآوری و خلق آثار هنری می‌پردازیم. در سخنوری و ایجاد ارتباطات اجتماعی و همین‌طور برای پاسخ به چهرایی که در ذهن‌مان به دلیل دقت بصری به محیط اطراف رخ می‌دهد، نیز از هوش خود استفاده می‌کنیم.

با این تعریف و تفصیل، اصطلاح **تیزهوش** و نخبه به افرادی اطلاق می‌شود که در توانایی‌های یاد شده، برجستگی بیشتری داشته باشند.

تحقیقاتی که طی سالیان اخیر درباره‌ی واژه‌ی هوش به عمل آمده سبب پدید آمدن نظریات مختلفی شده است از جمله این که زمانی تصور می‌شد، هوش هر فرد کاملاً ارثی است و تأثیرات محیطی در آن نقشی ندارند، اما با گذشت زمان و تحقیقات بیشتر، امروزه اعتقاد بر این است که در میزان بروز توان هوشی هر فرد، علاوه بر ارث، محیط هم بسیار مؤثر است. هرچند میزان نقش هر کدام قابل تأمل است، اما واقعیت این است که نقش محیط (اعم از خانواده/ مدرسه/ محیط اجتماعی)، علاوه بر آن که می‌تواند نقش مؤثری در بروز استعدادها داشته باشد، به همان اندازه نیز می‌تواند به صورت مهار استعدادهای بالقوه اثرگذار باشد. بدین سبب، لازم است در اظهار نظر توان ذهنی فرزندمان مراقب باشیم تا معیار سنجش آن را محدود به یک بُعد از هوش مثل هوش ریاضی و منطقی نکنیم. چرا که با فرضیه‌های قابل تأمل امروزه و موضوع هوش هفت‌گانه (ریاضی منطقی/ فضایی/ هنری/ جسمی - حرکتی/ درون فردی/ اجتماعی و هوش کلامی) چنین برخوردی منطقی نخواهد بود.

تست‌های هوش IQ

بسیاری از اولیا علاقه‌مندند بدانند فرزندشان از نظر هوشی در چه وضعیتی قرار دارد. هرچند بیش از یک‌قرن از ابداع آزمون‌های هوش می‌گذرد، (اولین آزمون هوش در سال ۱۹۰۵ میلادی در فرانسه منتشر و به نام بینه - سیمون به ثبت رسید). اما آزمون‌های هوش به مرور زمان تکامل یافته و تغییرات عمده‌ای به خصوص در جهت رفع ضعف‌های مربوط به خلاقیت در آن‌ها ایجاد شده است.

امروزه آزمون‌های هوش در مراکز آموزشی کشور ما نیز بسیار متداول شده و اصطلاح بهره‌ی هوشی برای بیش‌تر اولیا واژه‌ای آشنا است.

اندازه‌گیری و سنجش هوش با روش‌های مختلفی در کشور ما انجام می‌گیرد، اما باید در نظر داشت که انطباق صحیح آن‌ها با مسائل فرهنگی، اجتماعی و البته میزان مهارت شخص تست‌گیرنده در اعتبار این آزمون‌ها نقش بسیاری دارد.

اصطلاح بهره‌ی هوشی (I.Q)، در واقع حاصل عبارت $\times 100$ سن عقلی (Mental Age) است در این فرمول عدد 100 به‌طور قراردادی سن تقویمی (Chronological Age) است

برای نشان‌دادن بهره‌ی هوشی در نظر گرفته می‌شود. عدد 100 برای کودکی با بهره‌ی هوشی عادی در نظر گرفته شده و بر این اساس، بهره‌ی هوشی کمتر از 100، به معنای آن است که فرد از گروه سنی خود عقب‌تر و بهره‌ی هوشی بالای 100 به معنای بالاتر بودن فرد از نظر هوشی نسبت به گروه سنی خود است.

لازم به‌ذکر است، امروزه با توجه به موضوع هوش هفت‌گانه، روانشناسان بر این اعتقادند که هوش انسان، پیچیده‌تر از آن است که بتوان آن را در یک آزمون نود دقیقه‌ای سنجید!!

معیارهای تشخیصی تیزهوشان؛

باید توجه داشت که تعداد افراد تیزهوش نسبت به‌کل جمعیت بشر بسیار اندک است و معمولاً در آمارهای ارائه شده، اختلاف نظرهای زیادی وجود دارد که البته پیچیدگی انسان مهم‌ترین علل این اختلاف نظرهاست. چنانچه در موارد بسیاری استعدادهایی از بعضی افراد بروز کرده که تصور آن هم به ذهن نمی‌رسیده است. دیگر آن که در دوره‌های مختلف، معیارهای ارزشی متفاوت بوده و همین امر در تعیین و ارائه‌ی معیارهای تشخیصی اثرگذار بوده است. هم‌چنین، موضوع سعی و تلاش و اثر آن در بروز استعدادهای و توانمندی‌های بشری را نیز نباید از نظر دور داشت.

هرچند معیارهای بسیاری برای تعیین تیزهوشی ذکر شده است اما از موارد تشخیصی که در حال حاضر در بین روانشناسان مطرح است شش معیار ذیل جایگاه مهم‌تری داشته که عبارت است از:

(1) بالا بودن هوش عمومی یا توانایی ذهنی عام

(2) دارا بودن جوهره‌ی مدیریتی

(3) علائق هنری (به‌صورت خودجوش)

(4) بالا بودن قدرت روان‌تنی (psychomotor)

(5) پیشرفته‌ی تحصیلی بودن

(6) تفکر خلاق بالا

قابل ذکر است که هرکدام از معیارهای فوق قابل بحث و تأمل بوده که در این پیش‌گفتار جای پرداختن به آن نیست.

هوش هیجانی (EiQ (Intelligence Emotional

در چند دهه‌ی اخیر بررسی‌هایی روی افرادی صورت گرفته که با وجود دارا بودن ضریب هوشی (IQ)، بالا در کودکی، در بزرگسالی افراد موفق نبوده‌اند و برعکس افراد موفق بزرگسالی که در کودکی از نظر ضریب هوشی در حد معمولی بوده‌اند. این واقعیت توجه دانشمندان را به‌سوی موضوع مهمی معطوف داشت که «هوش هیجانی» نام گرفت.

وجود هیجانات درونی در انسان، کنترل و عدم‌کنترل آن‌ها واقعیتی است که تأثیر آن در شکل‌گیری شخصیت، موفقیت یا عدم موفقیت اجتماعی بسیار نقش‌آفرین است. بدین خاطر امروزه به‌عنوان یکی از مهم‌ترین عوامل موفقیت‌های فردی و اجتماعی برای آن اهمیت بسیار زیادی قائل شده‌اند.

واقعیت این است که هیجانات با انسان همراه است و دلیلی بر مهار و یا از بین بردن آن نیست، بلکه معقول‌تر «کنترل» آن‌ها است. بی‌تردید مهار هیجانات باید از درون انسان آن هم به‌وسیله‌ی قدرت «عقل و خرد» صورت گیرد که در این حالت، نقطه‌ی تلاقی عقل و هیجانات، مولد پدیده‌ی هوش هیجانی خواهد شد و این پدیده آنقدر با اهمیت است که امروزه نقش آن را در موفقیت‌های فردی و اجتماعی بسیار بیش‌تر از ضریب هوشی (IQ) می‌دانند.

در نظر داشته‌باشیم که دوره‌ی کودکی بهترین زمانی است که می‌توان به موضوع هوش هیجانی توجهی خاص کرد، ضمن این‌که این پدیده قابل تقویت و رشد هم هست! بدین علت نقش ما اولیا در آموزش فرزندانمان در جهت کنترل هیجانات و به‌نتیجه افزایش هوش هیجانی آن‌ها بسیار با اهمیت است.

تیزهوش‌ها همان‌هایی هستند که همیشه در طول تاریخ توجه بسیاری را به خود جلب کرده‌اند. چنانچه کنفوسیوس در چین و افلاطون در یونان به این قشر توجه ویژه‌ای داشته‌اند. افلاطون معتقد بود باید به افراد نخبه فلسفه آموزش داد و مسئولیت‌های حکومتی را به آن‌ها سپرد.

توجه به افراد نخبه، جداسازی و آموزش‌های ویژه به کودکان سرآمد و تیزهوشان تقریباً به حدود یک قرن پیش برمی‌گردد، چنانچه براساس مستندات تاریخی، اولین مدرسه‌ی تیزهوشان به‌طور رسمی در اوایل قرن بیستم در آمریکا پایه‌گذاری شد و سپس در دیگر کشورها توسعه یافت.

جالب آن است بدانید، در همان سال‌ها مطالعات و تحقیقات بسیاری در رابطه با عملکرد و میزان تأثیر این افراد بر پیشرفت جامعه انجام گرفت. از جمله در یک پروژه‌ی تحقیقاتی که حدود ۴۰ سال به‌طول انجامید و بررسی ۱۵۰۰ تیزهوش ۱۰ ساله را در چهل‌سال پیگیری کرد، نتایج ارزنده‌ای از اثرات این قشر در پیشرفت علم و صنعت و تکنولوژی در کشور آمریکا به‌جای گذاشت که از آن پس همچنان نوع توجه به آن‌ها بسیار ریزبینانه‌تر ادامه پیدا کرد.

لازم است بدانید، عده‌ای پیشرفت آمریکا را تا حد زیادی مرهون تفکر و توجه به همین افراد می‌دانند.

در حال حاضر در بیش‌تر کشورهای پیشرفته، بودجه‌ی خاصی را برای تربیت کودکان نخبه در نظر می‌گیرند.

ایران و استعداد‌های درخشان

در کشور ما تاریخ تأسیس مدارس استعداد‌های درخشان به قبل از انقلاب اسلامی برمی‌گردد، آن هم محدود به تهران و سپس مشهد و کرمان. اما بعد از انقلاب شکوهمند اسلامی، در پی توجه بیش‌تر به موضوع مهم تیزهوشان، به همت مسئولان وقت، این مراکز تحت نام «سازمان ملی پرورش استعداد‌های درخشان» (سمپاد) به‌طور کمی گسترش یافت، چنانچه علاوه بر مراکز استان‌ها در حال حاضر در بعضی از شهرستان‌ها که دارای شرایط لازم باشند نیز، این مراکز توسعه یافته است.

در حال حاضر در کشور ما معدل بالا در پایه‌ی تحصیلی بنجم ابتدایی، جهت حضور در آزمون ورودی مدارس سمپاد (تیزهوشان) پیش‌شرط لازم در نظر گرفته شده است. نکته‌ی مهم آن‌که شرایط پذیرش ورود به مراکز سمپاد در ایران، معیار پیشرفته‌ی تحصیلی بودن است که این خود جای تأمل دارد! زیرا در معیار پیشرفته‌ی تحصیلی، باید در نظر داشته باشیم که: هرچند بیش‌تر تیزهوشان، پیشرفته‌ی تحصیلی هستند، اما هر پیشرفته‌ی تحصیلی الزاماً تیزهوش نیست!... هر چند حجم بالای مقاضی و ظرفیت محدود این مراکز را در انتخاب این نوع سنجش نباید از نظر دور داشت.

نکته‌ی قابل تأمل، ...

از موارد مهمی که امروزه در سیستم‌های نوین آموزشی دنیا در نظر گرفته می‌شود توجه به بُعد «تفکر خلاق» بجهاست. بر این مبنا، سال‌هاست ایجاد آرامش و تنش‌زدایی از بچه‌ها در محیط‌های آموزشی از معیارهای قابل توجه آموزش کودکان سرآمد است. امید است ان‌شاءالله در کشور ما هم این تفکر هر چه بیشتر عملی گردد.

درباره‌ی کتاب حاضر:

اثر حاضر که توسط جمعی از مؤلفین و مدرسین مؤسسه‌ی تیزهوشان تألیف گردیده، کتابی بسیار ارزشمند است که با وجود اولین سال تألیف این کتاب‌ها در پایه‌ی هشتم، می‌تواند نیاز بسیاری از دانش‌آموزان مستعد و مدرسین محترم را برای آموزش‌های تکمیلی و فزاینده از مدرسه برطرف نماید.

چنانچه مشاهده خواهید نمود مجموعه‌ی هشت درس پایه‌ی هشتم، در این کتاب بر مبنای خلاصه‌ی مفاهیم/ پرسش‌های چندگزینه‌ای و پاسخ‌های تشریحی آورده شده است.

در خاتمه از کلیه‌ی اعضای هیأت تألیف این کتاب که در زمان بسیار کوتاه، با تلاش قابل تحسین خود، در خلق این اثر علمی آموزشی رحمت کشیده‌اند، صمیمانه قدردانی می‌نمایم. همچنین سپاس ویژه‌ی خود را از جناب آقای پوریا عسگری و دیگر همکارانشان سرکار ختم ملیحه‌لادی و مریم لاریشیمی که بی‌وقفه در امر تایپ و صفحه‌آرایی این اثر، ممارست و تلاش نمودند اعلام می‌دارم.

امیدوارم واحد انتشارات مؤسسه‌ی تیزهوشان، همگام با بخش‌های دیگر این مرکز علمی، بتواند راه‌گشای دانش‌آموزان هوشمند و با استعداد کشور عزیزمان باشد. بی‌صبرانه منتظر نظرات و پیشنهادات شما معلمین گرامی، اولیای گرانقدر و دانش‌آموزان عزیز هستیم.

شاد و سربلند باشید.

دکتر مهدی شاگردی (نقد و نظر)

تهران / چاپ اول / شهریورماه ۱۳۹۳

فهرست مطالب

۷	ریاضیات
۱۳۸	علوم تجربی
۲۴۰	فارسی
۲۸۸	پیام‌های آسمان و قرآن
۳۱۳	مطالعات اجتماعی
۳۵۴	عربی
۳۷۴	انگلیسی